

учителів, учених-дослідників, якісних ЗМІ, літератури, інформаційних джерел і т.д.;

- «right quantity» – наявність необхідної кількості ресурсів (тимчасових, інформаційних, матеріальних і фінансових) для забезпечення ефективного функціонування логістики освітнього середовища.

Зазначені характеристики логістики освітнього середовища визначають як правило «8R» [2, с. 51]. Ґрунтуючись на даному правилі, функція логістики освітнього середовища реалізується у формуванні стійкого прагнення (протягом усього життя індивіда) до оволодіння знаннями, вміннями та навичками, їх актуалізації й удосконалюванні через мотивацію до саморозвитку і підвищення індивідуальної конкурентоспроможності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Гриценко А. А. Економіка України на шляху до інклюзивного розвитку. *Економіка і прогнозування*. 2016. №2. С. 9–23.

2. Тютюнникова С. В. Савицька Н. Л. Проблеми формування людського потенціалу на шляху до економіки знань в Україні. *Проблеми економіки*. 2013. № 4. С. 48–54.

Садовніков О. К., канд. філос. наук, доц.,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

ГУМАНІТАРНА ОСВІТА ТА СУЧАСНІСТЬ

Відомий футуролог М. Каку, чії погляди у майбутнє набувають популярності та здобувають все більше та більше прихильників, говорить про кардинальні зміни в системі науки та освіти. Так, він вважає, що суспільство робить перехід від товарної економіки до інтелектуально-творчої, що викликає необхідність розвивати такі здібності, як креативність, уяву, ініціативу та лідерські здібності. Також він вважає, що у майбутньому все більшого розвитку буде набувати онлайн-освіта, а людина буде формувати власні знання з орієнтацією на необхідні компетенції та навички задля отримання бажаної посади. Важко сперечатися з мріями, підтвердження яких стане можливим тільки через декілька десятиріч або ж буде потребувати й більшого часу. Так чи інакше, постать М. Каку, його авторитет та відомість, численні книги, виступи та інтерв'ю, роблять його ідеї такими, що сприяють формуванню суспільної думки та мають певний вплив на розвиток системи освіти, якщо керівники цієї системи потрапляють під звабу М. Каку.

Україна не залишається поза загальних шляхів розвитку суспільства, їй також притаманні зміни, що стосуються інтеграції у глобалізованому світі та необхідності спрямовувати свій розвиток у майбутнє, відповідно реагувати на загальносвітові процеси економіки, науки та освіти. Але ж при цьому не слід забувати, що майбутнє належить не тільки гаджетам та необхідності їх обслуговувати, спрямовуючи своє життя на взаємодію зі

штучним інтелектом та робити себе часткою техногенного світу, виконуючи певні операції як додаток автоматичного приладдя. Головною ознакою людини є здатність перетворювати світ, а не тільки пристосовуватися до певних умов, хоч то природних, хоч то штучних, що створюються самою людиною. При тому перетворення повинні сприяти покращенню існування та надавати можливість для подальшого розвитку, який сприяє буттю людини.

Для можливості руху в цьому напрямі стає нагальною потребою вирішення питань, що виходять за межі побутового сприйняття дійсності, за межі вирішення технологічних питань, а стосуються аксіологічних, екзистенціальних, етичних, взагалі філософського розуміння сутності прогресу, розуміння розмежування добра та зла, сенсу людського існування, співвідношення людини та суспільства, людини та світу. Це питання, які спроможні вирішувати гуманітарні науки та надавати певні орієнтири, що спрямовують суспільний рух.

Крім того, сучасний світ все більше орієнтується на форми демократичного управління, надання рівних можливостей для усіх членів людської спільноти, під гаслами, що постали ще у часи Французької революції, свободи, рівності, братерства, наш час ще додає повагу, толерантність, плюралізм. Політичні відносини та стосунки виходять за межі династичного, авторитарного, олігархічного правління, звісно що все це ще має свої прояви, але ж глобальне суспільство потребує нових засобів співіснування, а тому розуміння та використання знань, що можуть надати політологічні, соціологічні, правові науки стає необхідністю для людини, яка бачить та сприймає себе як людина, а не як додаток до технічного приладдя або як інструмент, що виконує волю вождя, неба, космосу або ще чогось. Якщо людина прагне будувати власне життя, насолоджуватися життям, а не потрапляти на «поле битви» за краще та недосяжне майбутнє, або ставати «різомою», про яку говорить Ж. Дельоз, – тілом без органів, що має тільки два отвори, один – щоб споживати, а другий – щоб випхати те що спожито, необхідністю стають вміння не тільки знаходження в соціально-політичному середовищі, а й можливе управління соціальними процесами, долучення до суспільного життя, бажання жити, а не існувати, використовувати гуманістичний потенціал, що здобутий людством протягом історії.

Але ж гуманізм як метарратив у ХХ столітті звідав змін. Це відобразив Т. Адорно у фразі, що писати вірші після Освенцима – варварство, а Ж.-Ф. Ліотар продовжив, коли проголосив, що Освенцим став відмовою від гуманізму та його крахом. Звісно, що ці фрази слід сприймати як метафору, але ж гуманізм, вірніше, відношення до нього, й дійсно змінилося, змінилися пріоритети, змінилося саме життя, змінилася людина. Цінності, що сприймалися як гуманістичні, зазнали ревізії. В сучасному світі ми бачимо, як акцент з суспільних цінностей перейшов до індивідуальної значущості. Тоталітарні, комуністичні та націонал-соціалістичні ідеології,

спрямованні на отримання загального щастя, вже виказали власну неспроможність, хоч, на жаль, ці ідеологічні розбудови ще мають певну чисельність симпатиків. Навряд чи сучасна людина прагне до реставрації концтаборів, ГУЛАГу, голодомору, геноциду, звісно якщо є знання та розуміння, до яких наслідків це призводить та які умови для існування людини створюються.

Гуманістичні цінності та їх дійсне превалювання в житті, а не тільки популістське декларування, використання гуманістичних ідей задля привабливості та привертання уваги, зможуть надати можливості формувати соціальні відносини, завдяки яким людство збереже власне існування. При тому не слід сприймати цінності гуманізму як щось таке, що є незмінним та встановленим, ці цінності змінюються відносно «викликів» та необхідності давати «відповіді» (А. Тойнбі) в умовах глобалізаційних процесів сучасності.

Це можливо, коли головує творчість – спрямованість на створення якісно нових духовних або матеріальних цінностей, які орієнтовані на людину та не задають шкоди для іншої людині та майбутнього існування. Для творчості треба розумінні, співчуття, спрямованість або відчуття іншої людини, бажання розкривати власні здібності для іншого, для користі іншого з усією можливою повагою до іншого. Ці завдання не зможе виконувати креативність як здатність до продукування принципово нових ідей, втілення яких повинно вирішувати конкретну ситуацію в прагненні отримання результатів, спираючись на інновації. На інновації, метою яких, згідно Й. Шумпетера, видатного економіста сучасності, який ввів це слово в сучасне використання, є по більшості економічний ефект та ринковий успіх. При тому наслідки не стають важливими, так як креативна людина повинна бути здатною вирішити будь-яку ситуацію, розробивши нову інновацію. Це, здається, надто прибільшує можливості людини. Сучасність вже вказує на численні проблеми, що виникли завдяки нерозумної діяльності людства. Достатньо яскраво так ситуація була розкрита в економічному романі Айн Ренд «Атлант розправив плечі», де зовсім не нехтуючи прибутком та новими відкриттями, герої роману зберігають та розвивають гуманістичний потенціал в сучасному світі. І зовсім не випадково, що популярності цей роман набув у наш час, хоч і побачив світ ще 1957 році.

Сучасна освіта, принаймні, в Україні прямує до бажання увійти в світ сучасний та не прогавити світ майбутнього, але ж спрямованість на утилітаризм, технократизм, креативність, інновації, інформованість не може підміняти прагнення до блага та справедливості, гуманізму та творчості, соціальної цінності, пізнання та інших цінностей, які роблять людину людиною, а не тільки «гвинтиком» в механічному виробництві та «машиною бажань» в суспільстві, що спрямовано тільки на споживання. Суспільство, яке прагне до розвитку, базуючись на принципах демократії, толерантності, рівності та поваги, не може нехтувати знаннями політології, соціології, культурології та філософії. Не можна приймати участь в

управлінні, самоврядуванні, не розуміючись на сутності політики, влади та держави. Не можна змінити соціальні структури, не розуміючись на структурі суспільства, соціальних інститутах та потребах суспільства. Не можна входити до глобального співіснування, не розуміючись на рушійних силах історії, на загальних та національних здобутках та культурних особливостях. Не можна формувати світогляд, не розуміючись на загальних положеннях світоустрою, антропології та сутності людини. Гуманітарна складова в системі освіти має не тільки існувати, а й мати тверді позиції.

Скорочення гуманітарної складової в системі освіти, на фоні економічної відсталості та залежності, не надає можливості людині відчувати власну гідність, зрозуміти значущість людини, знаходити аксіологічні орієнтири для розвитку, взагалі вміти бачити перспективи та мати мотиви їх досягнення. Скорочення або нехтування гуманітарною складовою, яка базується на раціональних підставах, спираючись на розуміння та вміння критичного сприйняття інформації, неодмінно буде підвищувати рівень ірраціонального відношення до людини, окремих соціальних груп та суспільства в цілому. В такому разі посилюється емоційна оцінка сприйняття дійсності, зростає міфологічна компонента свідомості, а раціональна складова свідомості стає слабкішою, здоровий глузд підкоряється інстинктивному бажанню зберегти те що мається, усілякі перетворення лякають. Рух уперед, зміни, навіть й необхідні, починають гальмуватися. На перше місце виходить проблема виживання, бажання сховатися за «міцної спиною лідера», уповання на «Вселенський розум», фатальність, інфантильність, починає здійснюватися рух без руху, створюватися проформа змін, привабливішими стають популістські заяви, слабшають соціальні зв'язки.

Стадник Г. В., канд. екон. наук, проф.,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

НЕСТАНДАРТНА ЗАЙНЯТІСТЬ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ

Структурні зміни, що обумовлені впровадженням цифрових і інформаційних технологій, стали умовою модернізації виробничих відносин. За оцінками західних дослідників, щорічно у світовому господарстві відмирає більш 500 старих професій і виникає більш 600 нових. Якщо раніше вищої освіти було досить для 20–25 років практичної діяльності, то зараз оптимальний строк його ефективності становить 5–7 років, а в галузях, що визначають науково-технічний прогрес, – 2–3 роки [1, с. 638].

Нові тенденції, що виникли при цьому в економіці, виступили каталізатором поширення нестандартних видів зайнятості, які докорінно